

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2022/23:SfU3

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2023 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn, som uppgår till ca 105,2 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till ändring i socialförsäkringsbalken.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:1 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Tio yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Budgetprocessen i riksdagen	4
Utskottets överväganden.....	6
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12	6
Statens budget inom utgiftsområde 12	9
Särskilda yttranden	17
1. Statens budget inom utgiftsområde 12 (S).....	17
2. Statens budget inom utgiftsområde 12 (V)	18
3. Statens budget inom utgiftsområde 12 (C)	19
4. Statens budget inom utgiftsområde 12 (MP)	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Propositionen	22
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	22
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	24
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens lagförslag	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 12

a) Anslagen för 2023

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 12 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 12 punkt 2 och avslår motionerna

2022/23:857 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 15,

2022/23:1227 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkandena 6 och 10,

2022/23:1236 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2022/23:2055 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 1, 4 och 5,

2022/23:2102 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) och

2022/23:2209 av Martina Johansson m.fl. (C).

b) Lagförslaget

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:1042) om ändring i socialförsäkringsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 12 punkt 1.

Stockholm den 13 december 2022

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Jessica Rosencrantz

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Rosencrantz (M), Ludvig Åspling (SD), Anders Ygeman (S)*, Sanne Lennström (S)*, Kalle Olsson (S)*, Åsa Eriksson (S)*, Ola Möller (S)*, Magnus Resare (M), Ingemar Kihlström (KD), Martina Johansson (C)*, Nima Gholam Ali Pour (SD), Annika Hirvonen (MP)*, Mauricio Rojas (L), Daniel Persson (SD), Caroline Högström (M) och Tony Haddou (V)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2022/23:1 i de delar som gäller utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2022/23. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslaget i bilaga 3. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2023 och de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska ställa sig bakom den utgiftsram för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn för 2023 som regeringen föreslagit (bet. 2022/23:FiU1). Regeringen har föreslagit att utgiftsramen ska bestämmas till 105 159 584 000 kronor (prop. 2022/23:1). Riksdagen väntas den 13 december 2022, efter att detta betänkande justerats, fatta beslut med anledning av finansutskottets förslag. Socialförsäkringsutskottets ställningstagande i detta betänkande till hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 12 i enlighet med finansutskottets förslag.

Under beredningen av ärendet har Försäkringskassans generaldirektör Nils Öberg informerat utskottet om myndighetens arbete.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att

behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. I det avsnittet tar utskottet också upp det tillkännagivande som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 12. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 12, vilket inkluderar ett lagförslag om förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12

Propositionen

Efter ett val som inneburit ett regeringsskifte ska budgetpropositionen överlämnas till riksdagen inom tre veckor efter det att en ny regering har tillträtt. Det har inte varit möjligt för regeringen att ge den redovisning av resultat som enligt budgetlagen (2011:203) ska ingå i budgetpropositionen ett innehåll som fullt ut återspeglar regeringens politik.

Riksdagen har beslutat om följande mål för utgiftsområde 12 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 12, bet. 2015/16:SfU3, rskr. 2015/16:88). Målet för utgiftsområdet är att den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn. Den ekonomiska familjepolitiken ska även bidra till ett jämställt föräldraskap.

Av regeringens resultatredovisning framgår att medianen för barnhushållens ekonomiska standard ökade för samtliga barnhushåll under perioden 2010–2021. Det finns dock stora nivåskillnader i ekonomisk standard mellan olika hushållstyper som är bestående över tid. Ensamstående kvinnor och män med barn hade under hela perioden en lägre ekonomisk standard än sammanboendehushåll med barn. Ekonomisk standard för sammanboende utrikes födda föräldrar var 2021 ca 60 procent lägre än standarden för sammanboende inrikes födda föräldrar.

De familjepolitiska stöden stärker barnhushållens ekonomiska standard, men effekten har minskat något över tid. Den ekonomiska familjepolitiken beräknas ha förstärkt barnhushållens disponibla inkomster med i genomsnitt 8 procent 2021, vilket är 1 procentenhet lägre än 2019 och 2020.

Relativ låg ekonomisk standard är ett mått som avser en ekonomisk standard som är lägre än 60 procent av medianen av ekonomisk standard för samtliga personer det aktuella året. Andelen med låg ekonomisk standard beräknas ha ökat för samtliga hushåll utom sammanboende med ett barn, dvs. den hushållstyp som normalt har högst ekonomisk standard. Med fler barn i hushållet ökar andelen med låg ekonomisk standard. Om hänsyn dessutom tas till om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda är andelen med låg ekonomisk standard betydligt högre i de fall som föräldern är utrikes född. Om de familjeekonomiska stöden räknas bort skulle 25 procent av barnhushållen ha haft en låg ekonomisk standard 2021. Med stöden minskade den andelen till 16 procent, med hänsyn tagen till växelvist boende.

Ett kompletterande mått för att mäta ekonomisk utsatthet är låg inkomststandard. Ett hushåll har låg inkomststandard om hushållets disponibla inkomst är mindre än dess beräknade baskonsumtion. Andelen personer i barnhushåll som har en låg inkomststandard har sjunkit över tid men ökade

mellan 2019 och 2020 för nästan samtliga hushållstyper. Mellan 2020 och 2021 beräknas nivån vara oförändrad för de flesta hushåll.

Andelen föräldrapar som delar föräldrapenningen jämställt (med jämställt avses att båda föräldrarna tar ut minst 40 procent) under barnets två första levnadsår har ökat över tid. Ökningen har emellertid avstannat och det är inte någon skillnad mellan barn födda 2018 och 2019, där andelen i båda fallen ligger på 19 procent. En lägre andel av föräldraren, ca 13 procent, delar jämställt på föräldraledigheten, dvs. en skattad tidsperiod där både obetald och betald föräldraledighet ingår.

Regeringens bedömning är att målen för den ekonomiska familjepolitiken är delvis uppfyllda. Familjepolitiken bidrar till en god ekonomisk levnadsstandard för barnfamiljerna, men stora skillnader mellan olika barnhushåll består och familjepolitikens utjämnande effekt mellan hushåll med och utan barn har inte förstärkts under 2021. Andra faktorer än familjepolitiken, framför allt att föräldrar arbetar, har dock stor betydelse för utfallen.

Den ekonomiska familjepolitiken spelar en fortsatt viktig roll för att stärka barnfamiljernas ekonomi. Sett över en längre tidsperiod har familjepolitikens andel av barnhushållens ekonomiska standard minskat i betydelse. En förklaring till utvecklingen är höjda reallöner och att fler är sysselsatta. Medianinkomsterna ökar över tid för i stort sett samtliga barnhushåll, men skillnaderna i inkomstnivåer och ökningstakt är stora. Familjepolitiken har en tydlig fördelningspolitisk profil och de behovsprövade stöden har fortsatt god träffsäkerhet. Regeringen bedömer att familjepolitiken är en viktig del i arbetet med att skapa jämlika och jämställda uppväxt- och levnadsvillkor och för att minska effekterna av segregation.

Familjepolitiken kan bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för barnfamiljerna. Sysselsättningsgraden och möjligheten för kvinnor såväl som män att arbeta heltid har dock mycket stor betydelse för att minska risken för ekonomisk utsatthet bland barnhushållen. Samtidigt kan marginaeffekter i inkomstprövade bidrag bidra till att föräldrar kvarstår i en situation av långvarig låg ekonomisk standard. Risken kan vara särskilt stor för utrikes födda kvinnor som har en svagare förankring på arbetsmarknaden än exempelvis inrikes födda kvinnor.

Regeringen bedömer att familjepolitiken upprätthåller sin betydelse i att utjämna inkomstskillnader mellan hushåll med och utan barn, i synnerhet för ensamstående hushåll med barn och för hushåll med många barn, även om inkomstskillnaderna inte minskar totalt sett.

För att de familjeekonomiska stöden ska fortsätta att vara ett viktigt bidrag till goda uppväxtvillkor för barn och minska skillnaderna i ekonomisk levnadsstandard mellan olika barnhushåll är det av stor vikt att de som har lägst inkomster får fortsatt stöd.

Regeringen bedömer att den ekonomiska familjepolitiken bidrar till ett jämställt föräldraskap. Utvecklingen mot ett mer jämställt föräldraskap, mätt som en jämn fördelning av föräldrapenning och föräldraledighet mellan män och kvinnor, går långsamt framåt men har inte ökat nämnvärt det senaste året.

Redovisat tillkännagivande

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om reserverade dagar med föräldrapenning på grundnivå (bet. 2021/22:SfU18 punkt 3, rskr. 2021/22:282). Av tillkännagivandet följer att regeln om reserverade dagar även bör gälla i fråga om föräldrapenning på grundnivå (bet. 2021/22:SfU18 s. 21). Regeringen har lämnat en proposition med förslag om att 90 dagar på grundnivå ska reserveras för respektive förälder. Riksdagen har beslutat i enlighet med regeringens förslag och lagändringen trädde i kraft den 2 augusti 2022 (prop. 2021/22:175, bet. 2021/22:AU14, rskr. 2021/22:427). Regeringen anser att tillkännagivandet genom detta är tillgodosett och slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Utskottet noterar att det som en följd av snäva tidsramar inte har varit möjligt för regeringen att ge resultatredovisningen ett fullödigt innehåll. Utskottet utgår från att nästa års budgetproposition kommer att innehålla en sedvanlig resultatredovisning i enlighet med budgetlagens krav.

Sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. I propositionen anføres att utrymmet för att inom Regeringskansliet genomföra arbete med att utveckla den ekonomiska styrningen har varit begränsat under pandemin (prop. 2022/23:1 finansplanen s. 167). Utskottet anser alljämt att det är viktigt att utvecklingsarbetet med den ekonomiska styrningen fortsätter och att det finns en pågående dialog mellan riksdagen och regeringen.

Regeringens redovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts ska ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. Utskottet kan som tidigare notera att redovisningen av resultaten är koncentrerad och har ett fokus på de centrala indikatorerna. Det är positivt att flera diagram och tabeller innehåller tidsserier som möjliggör en analys över tid. Ett flertal av de tabeller och diagram som används för att illustrera resultaten delas upp på män och kvinnor så att könsskillnader åskådliggörs. Ofta görs också en uppdelning för flera olika hushållstyper och för inrikes och utrikes födda.

I sin bedömning av måluppfyllelsen anför regeringen att familjepolitiken bidrar till en god ekonomisk levnadsstandard för barnfamiljerna, men att stora skillnader mellan olika barnhushåll består och att familjepolitikens utjämnande effekt mellan hushåll med och utan barn inte förstärktes under 2021. Regeringen bedömer vidare att den ekonomiska familjepolitiken bidrar till ett jämställt föräldraskap. Utvecklingen mot ett mer jämställt föräldraskap går enligt regeringen långsamt framåt men har inte ökat nämnvärt det senaste året.

I likhet med regeringen anser utskottet att det för att de familjeekonomiska stöden ska fortsätta att vara ett viktigt bidrag till goda uppväxtvillkor för barn

och minska skillnaderna i ekonomisk levnadsstandard mellan olika barnhushåll är viktigt att de som har lägst inkomster får fortsatt stöd.

Utskottet har inga invändningar mot att det tillkännagivande som tas upp i budgetpropositionen inom utgiftsområde 12 redovisas som slutbehandlat.

Statens budget inom utgiftsområde 12

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt regeringens förslag och antar regeringens förslag till ändring i socialförsäkringsbalken. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 12 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

Anslaget 1:1 Barnbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Barnbidrag bestäms till 33 389 255 000 kronor för 2023. Anslaget får användas för utgifter för allmänna barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag. Anslaget får även användas för utgifter för tilläggsbelopp vid familjeförmåner.

Barnbidraget, som är ett generellt stöd, kompenserar för den ökade försörjningsbörda som barn medför för en familj. Allmänt barnbidrag står för ca 88 procent av utgifterna för hela anslaget. Bedömningen av anslagsbehovet görs utifrån Statistiska Centralbyråns (SCB) befolkningsprognoser. Antalet barn i åldern 0–16 år förväntas minska under prognosperioden, vilket innebär att utgifterna blir lägre för allmänt barnbidrag och flerbarnstillägg. Utgifterna för förlängt barnbidrag ökar svagt under perioden. Utgifterna för tilläggsbelopp beräknas ligga stabilt under prognosperioden men är på längre sikt osäkra. Sammantaget innebär detta att utgifterna för anslaget förväntas minska svagt under perioden.

Anslaget 1:2 Föräldraförsäkring

Regeringen föreslår att anslaget 1:2 Föräldraförsäkring bestäms till 49 662 693 000 kronor för 2023. Anslaget får användas för utgifter för föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning samt ålderspensionsavgift för dessa förmåner.

Utgifterna inom föräldraförsäkringen påverkas framför allt av fem faktorer: antalet barn som föds, antalet barn i befolkningen i åldern noll till tolv år, ersättningsnivåer, antalet använda dagar samt fördelningen av ersättningsdagarna mellan föräldrarna. Förändringar i födelsetalen påverkar redan på kort sikt användningen av såväl graviditetspenning och föräldrapenning som de tio

dagarna i samband med ett barns födelse inom den tillfälliga föräldrapenningen.

Under prognosperioden förväntas antalet födda barn minska något, liksom antalet barn i åldern noll till tolv år. Det har en sänkande effekt på utgifterna. Samtidigt förväntas prisbasbelopp och timersättning öka över tid, vilket innebär att medelersättningen höjs för förmånerna, vilket i sin tur ökar utgifterna.

Som en följd av ett förändrat uttagsmönster för äldre barn, efter det att åldersgränserna i föräldrapenningen förändrades 2014, var antalet nyttjade dagar och utgifterna för föräldrapenning under 2020 och 2021 lägre än tidigare. Från och med 2022 ökar antalet nyttjade dagar på nytt. Under perioden 2023–2025 tillkommer åldersgrupper för vilka föräldrapenning kan tas ut, eftersom det för barn födda 2014 och framåt finns möjlighet att få föräldrapenning upp tills barnet är tolv år eller den senare tidpunkt när barnet har avslutat det femte skolåret. Det förväntas ha en höjande effekt på utgifterna. Utgifterna ökar även som en följd av en beräknat högre medelersättning. Mäns andel av uttagna föräldrapenningdagar förväntas öka, om än svagt, under perioden. Eftersom män i genomsnitt har högre löner än kvinnor har det en höjande effekt på föräldrapenningutgifterna.

Nyttjandet av tillfällig föräldrapenning för vård av sjukt barn har under 2022 fortsatt att vara på den förhöjda nivå som covid-19-pandemin har förorsakat. Folkhälsomyndighetens rekommendation att stanna hemma vid förkylningssymtom har kvarstått under året, vilket leder till en fortsatt låg toleransnivå för förkylningssymtom i förskola och skola. Det finns en osäkerhet om vilken långsiktig effekt detta har på användningen av förmånen. Antalet nyttjade nettodagar förväntas ligga på en något lägre nivå än tidigare år och sjunka något under prognosperioden. Utgifterna för vård av sjukt barn utgör närmare 90 procent av de totala utgifterna för förmånen.

Närmare 37 800 kvinnor fick graviditetspenning under 2021. Det var en kraftig ökning jämfört med 2020 som förklaras av Socialstyrelsens bedömning att gravida kvinnor som smittas av covid-19 riskerar att föda för tidigt och att det därmed i vissa fall kan finnas skäl att stänga av gravida kvinnor från arbete på grund av risker i arbetsmiljön. I den situationen kan graviditetspenning betalas ut. Under 2022 har utgifterna fortsatt ligga på en hög nivå. I takt med att allt fler gravida kvinnor är vaccinerade förväntas antalet nyttjade dagar med graviditetspenning sjunka från de tidigare höga nivåerna och ligga relativt stabilt 2023–2025. Under prognosperioden förväntas utgifterna öka eftersom medelersättningen ökar.

Anslaget 1:3 Underhållsstöd

Regeringen föreslår att anslaget 1:3 Underhållsstöd bestäms till 2 897 838 000 kronor för 2023. Anslaget får användas för utgifter för underhållsstöd. Betalningar från bidragsskyldiga föräldrar återförs till anslaget.

Genom underhållsstödet garanterar samhället att barn till särlevande föräldrar får ett visst underhåll även när den bidragsskyldiga föräldern inte fullgör sin underhållsskyldighet. Inom underhållsstödet finns det dels en bidragsmottagande förälder – eller en bidragsmottagande ungdom över 18 år om det är fråga om ett s.k. förlängt underhållsstöd – dels en bidragsskyldig förälder.

Utgiftsutvecklingen för underhållsstödet är beroende av exempelvis antalet separationer, antalet barn i åldern 0–18 år och löneutvecklingen. Utgiftsstyrande faktorer som staten kan påverka är bl.a. stödets nivå, procentsatserna som bestämmer den bidragsskyldiga föräldrarnas betalningsskyldighet samt storleken på grundavdraget för egna levnadskostnader som får göras innan betalningsskyldigheten beräknas.

Under prognosperioden förväntas antalet barn med underhållsstöd fortsätta att minska svagt och ligga på ca 170 000 barn 2025. Det genomsnittliga utbetalningsbeloppet per barn och månad, oavsett barnets ålder, har historiskt ökat på grund av en ökande andel barn med fullt underhållsstöd och höjda ersättningsnivåer. Det genomsnittliga utbetalningsbeloppet förväntas fortsätta att öka samtidigt som de direkta inbetalningarna från bidragsskyldiga beräknas öka något. Sammantaget beräknas utgifterna för underhållsstöd öka under prognosperioden.

Anslaget 1:4 Adoptionsbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:4 Adoptionsbidrag bestäms till 14 784 000 kronor för 2023. Anslaget får användas för utgifter för bidrag till kostnader för internationella adoptioner. Bidrag lämnas för adoptioner som förmedlas av en sammanslutning som är auktoriserad enligt lagen (1997:192) om internationell adoptionsförmedling.

Utgifterna för anslaget är beroende av bidragets nivå och antalet barn som kommer till Sverige genom adoption som har förmedlats av auktoriserade adoptionssammanslutningar. Sett över en längre period har antalet adoptioner minskat, och under 2020 och 2021 påverkade reserestriktioner antalet genomförda adoptioner. Även under 2022 har ansökningarna legat på en låg nivå och förväntas, med de osäkerheter en sjunkande trend och effekter av covid-19-pandemin medför, ligga konstant under prognosperioden.

Anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Regeringen föreslår att anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd bestäms till 1 081 900 000 kronor för 2023. Anslaget får användas för utgifter för barnpension och efterlevandestöd.

Barnpensionen är grundad på den avlidna föräldrarnas inkomst, medan efterlevandestödet är ett grundskydd för barn som får låg eller ingen barnpension. Utgifterna för anslaget är beroende av antalet barn vars föräldrar avlider, inkomstnivån hos den avlidna föräldern samt antalet barn under 18 år som har invandrat till Sverige vars ena förälder eller båda föräldrar har avlidit.

Antalet barnpensioner förväntas öka under prognosperioden eftersom antalet barn i tonåren, för vilka barnpensioner är vanligare, förväntas öka något. Medelbeloppet för barnpension, som styrs av inkomstindex, förväntas öka under perioden. Sammantaget innebär detta ökade utgifter för barnpension. Antalet mottagare av efterlevandestöd förväntas minska. En minskad invandring är en förklaring till färre ansökningar om efterlevandestöd. Samtidigt ökar medelbeloppet som en följd av ett ökat prisbasbelopp. Sammantaget väntas utgifterna för anslaget öka något under prognosperioden.

Anslaget 1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag bestäms till 4 485 381 000 kronor för 2023. Anslaget får användas för utgifter för omvårdnadsbidrag och vårdbidrag samt statlig ålderspensionsavgift för dessa förmåner.

Utgifterna för anslaget styrs av antalet barn i åldersgruppen 0–19 år, andelen barn som det betalas vårdbidrag eller omvårdnadsbidrag för samt storleken på bidraget. Sedan den 1 januari 2019 har omvårdnadsbidrag ersatt den del av vårdbidraget som ger ersättning för barnets tillsyns- och vårdbehov. Det har skett en successiv överföring av utgifter mellan anslagsdelen vårdbidrag och anslagsdelen omvårdnadsbidrag, och fr.o.m. 2023 förväntas enbart ett fåtal mottagare av vårdbidrag kvarstå. Utgifter för vårdbidrag beräknas helt upphöra fr.o.m. 2024. Antalet mottagare av omvårdnadsbidrag förväntas öka över tid. Även prisbasbeloppet beräknas öka, vilket påverkar förmånsnivån. Utgifterna för anslaget förväntas därför öka under prognosperioden.

Anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår

Regeringen föreslår att anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår bestäms till 9 063 100 000 kronor för 2023. Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för pensionsrätt för barnår.

Pensionsrätt för barnår kan tillgodoräknas föräldrar med barn i åldern noll till fyra år, och utgifterna påverkas därmed av hur många barn som föds. Pensionsgrundande belopp för barnår fastställs utifrån det för föräldern förmånligaste av tre olika beräkningsalternativ. Beloppen som beräknas i de olika beräkningsalternativen påverkas av timlöneutvecklingen, inkomstbasbeloppets utveckling och utvecklingen av den pensionsgrundande inkomsten.

Antalet barn i de yngre åldrarna förväntas minska de kommande åren, vilket innebär lägre utgifter. Samtidigt påverkar ökande timlöner och inkomstbasbelopp samt sysselsättningen utgifterna. Även regleringsbelopp som avser avvikelser mellan det preliminära belopp som har tagits ut och faktisk avgift påverkar utgifterna. Under prognosperioden beräknas utgifterna ligga relativt stabilt de kommande åren.

Anslaget 1:8 Bostadsbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:8 Bostadsbidrag bestäms till 4 564 633 000 kronor för 2023. Anslaget får användas för utgifter för bostadsbidrag till barnfamiljer och till unga som fyllt 18 år men inte 29 år.

Bostadsbidraget för barnfamiljer består av ett bidrag till bostadskostnader, särskilda bidrag för hemmavarande barn och för barn som bor växelvis samt umgängesbidrag. Därutöver kan bostadsbidrag betalas ut till ungdomshushåll. Bostadsbidragets storlek bestäms av hushållets sammansättning, bostadskostnaden, bostadens storlek och den bidragsgrundande inkomsten. De särskilda bidragen och umgängesbidraget är konsumtionsstöd för barnfamiljer med låg ekonomisk standard. Utgifterna för bostadsbidraget styrs i huvudsak av utvecklingen på arbetsmarknaden och sysselsättningen. Det innebär att det framför allt är konjunkturutvecklingen som med viss eftersläpning påverkar utgifterna. Även demografiska förändringar påverkar utgifterna, t.ex. antalet födda barn.

Den största delen av bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer. Barnhushållen beräknas stå för runt 94 procent av bidragen under hela prognosperioden. Antalet hushåll med bostadsbidrag beräknas enligt Försäkringskassan vara i genomsnitt 149 000 under 2022, fördelat på 125 000 barnhushåll och 24 000 ungdomshushåll. Antalet mottagare av bostadsbidrag förväntas minska svagt de kommande åren. Antalet barnhushåll minskar snabbare än antalet ungdomshushåll. Utgifterna för bostadsbidrag förväntas minska något mellan 2023 och 2024 för att sedan öka svagt till 2025.

Regeringen föreslår att ett tillfälligt tilläggsbidrag för barnfamiljer med bostadsbidrag ska betalas ut under perioden januari t.o.m. juni 2023. Som en följd av förslaget ökas anslaget för 2023 med 520 miljoner kronor.

Förlängning av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget

Ett tillfälligt tilläggsbidrag lämnas till barnfamiljer med bostadsbidrag under perioden den 1 juli–31 december 2022. Tilläggsbidraget har samma utformning som det tilläggsbidrag som lämnades under perioden den 1 juli–31 december 2020 och under motsvarande period 2021 med anledning av den ekonomiska situation som barnfamiljer riskerade att hamna i till följd av covid-19-pandemin. Tilläggsbidraget återinfördes i juli 2022 med anledning av ökade levnadsomkostnader bl.a. till följd av händelserna i Sveriges närområde (prop. 2021/22:269, bet. 2021/22:FiU49, rskr. 2021/22:463). Tilläggsbidraget lämnas till den som har rätt till bostadsbidrag i form av särskilt bidrag eller umgängesbidrag enligt 96 kap. 3 och 4–9 §§ socialförsäkringsbalken (96 kap. 3 a § socialförsäkringsbalken).

Mot bakgrund av den försämrade ekonomiska situation som barnhushåll med låga inkomster har fått på grund av ökade levnadsomkostnader och att det inte finns några indikationer på att situationen kommer att upphöra före årsskiftet, föreslår regeringen att det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer

med bostadsbidrag ska förlängas t.o.m. den 30 juni 2023. Tilläggsbidraget bör förlängas i oförändrad form, dvs. det ska ha samma utformning som tilläggsbidraget som lämnas under perioden den 1 juli–31 december 2022 och som lämnades under delar av 2020 och 2021. Det innebär att tilläggsbidraget lämnas som ett separat bidrag utanför beräkningen av det ordinarie bostadsbidraget. Bestämmelserna om tilläggsbidrag ska fortfarande gälla för bostadsbidrag som avser tid före den 1 juli 2023. Förslaget föranleder en ändring i socialförsäkringsbalken.

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2055 yrkande 1 föreslår Anders Ygeman m.fl. (S) att riksdagen anvisar 6 312 000 000 kronor mer till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2023. Till anslaget 1:1 Barnbidrag anvisas 1 452 miljoner kronor mer än regeringen för en tillfällig höjning av bidraget med 200 kronor per månad under perioden januari–mars 2023. Till det nya anslaget 99:1 Kompensation för höga drivmedelskostnader anvisas 4 860 miljoner kronor. I yrkandena 4 och 5 föreslår motionärerna tillkännagivanden om nämnda förslag.

I partimotion 2022/23:1236 föreslår Nooshi Dadgostar m.fl. (V) att riksdagen anvisar 4 325 000 000 kronor mer till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2023. Till anslaget 1:1 Barnbidrag anvisas 2 100 miljoner kronor mer än regeringen för ett tillfälligt ensamståendetillägg i barnbidraget under 2023 som ska kunna lämnas med 500 kronor per månad och barn. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 2 325 miljoner kronor mer än regeringen, varav 400 miljoner kronor avser en höjning av föräldrapenningen på grundnivå till 299 kronor per dag och 1 925 miljoner kronor är en följd av förslag som gäller ändrad beräkning av pensionsavgift och pensionsrätt samt höjd inkomstpension. Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisas 100 miljoner kronor mindre än regeringen till följd av förslag om att stärka arbetslöshetsförsäkringen. I kommittémotion 2022/23:1227 av Isabell Mixter m.fl. (V) yrkandena 6 och 10 begär motionärerna tillkännagivanden om ett ensamståendetillägg i barnbidraget och en höjd grundnivå i föräldraförsäkringen.

I kommittémotion 2022/23:2209 föreslår Martina Johansson m.fl. (C) att riksdagen anvisar 1 034 000 000 kronor mindre till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2023. Till anslaget 1:1 Barnbidrag anvisas 1 300 miljoner kronor mindre än regeringen till följd av motionärernas förslag om att avskaffa flerbarnstillägget för det andra barnet. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 200 miljoner kronor mindre än regeringen som en konsekvens av att motionärerna föreslår att de s.k. lägstanivådagarna avskaffas. Till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisas 466 miljoner kronor mer än regeringen för en höjning av stödet med 100 kronor. I kommittémotion 2022/23:857 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 3 och 15 begär

motionärerna tillkännagivanden som gäller förslagen om att avskaffa lägstanivådagarna i föräldraförsäkringen och flerbarnstillägget för det andra barnet.

I kommittémotion 2022/23:2102 föreslår Annika Hirvonen m.fl. (MP) att riksdagen anvisar 7 090 000 000 kronor mer till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2023. Till anslaget 1:1 Barnbidrag anvisas 2 337 miljoner kronor mer än regeringen för att indexera bidraget på ett sådant sätt att det inflationssäkras. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 4 550 miljoner kronor mer än regeringen till följd av förslag som rör den allmänna pensionen. Till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisas 203 miljoner kronor mer än regeringen för att indexera stödet på ett sådant sätt att det inflationssäkras.

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska ställa sig bakom den ram för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn för 2023 som regeringen föreslår (bet. 2022/23:FiU1). Regeringen föreslår att utgiftsramen ska bestämmas till 105 159 584 000 kronor (prop. 2022/23:1). Socialförsäkringsutskottets ställningstagande till hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen bygger på förutsättningen att riksdagen fastställer ramen för utgiftsområde 12 i enlighet med finansutskottets förslag.

Utskottet konstaterar att Sverige befinner sig i ett läge med hög inflation och energipriser som pressar hushållens ekonomi hårt. Som regeringen anför är det viktigt att den ekonomiska politiken bidrar till att hålla nere prisökningarna samtidigt som vissa åtgärder vidtas för att kompensera dem som drabbas hårt av inflationen. Förslaget om att förlänga det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer inom bostadsbidraget är ett exempel på en sådan åtgärd. Bidraget lämnas till barnfamiljer med låg inkomst och små ekonomiska marginaler – en grupp som i hög grad påverkas av de stora prisökningarna. Utskottet instämmer därför i regeringens bedömning att bidraget bör förlängas t.o.m. den 30 juni 2023.

I enlighet med utskottets förslag i betänkande 2021/22:SfU18 beslutade riksdagen att rikta två tillkännagivanden till regeringen om dels fler dubbel-dagar i föräldraförsäkringen (dvs. dagar då föräldrarna kan vara lediga med föräldrapenning samtidigt), dels en utökad möjlighet att överlåta föräldrapenning till andra närstående (rskr. 2021/22:282). Utskottet ser därför positivt på att regeringens inriktning när det gäller den ekonomiska familjepolitiken bl.a. är att föräldrar bör få fler verktyg och ökade möjligheter att använda föräldrapenningen flexibelt, i syfte att stärka valfriheten och för att öka förutsättningarna att kombinera familjeliv och högt arbetskrävsdeltagande.

I övrigt noterar utskottet att utgifterna inom utgiftsområde 12 beräknas öka. Ökningen förklaras huvudsakligen av att utgifterna för föräldraförsäkringen påverkas av timlöneutvecklingen och uppskrivningar av prisbasbeloppet.

Sammantaget ställer utskottet sig bakom regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn samt förslaget till ändring i socialförsäkringsbalken. Med det anförda

tillstyrker utskottet proposition 2022/23:1 utgiftsområde 12 punkterna 1 och 2 samt avstyrker motionerna 2022/23:857 (C) yrkandena 3 och 15, 2022/23:1227 (V) yrkandena 6 och 10, 2022/23:1236 (V), 2022/23:2055 (S) yrkandena 1, 4 och 5, 2022/23:2102 (MP) och 2022/23:2209 (C).

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 12 (S)

Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Kalle Olsson (S), Åsa Eriksson (S) och Ola Möller (S) anför:

Vi lever i en orolig tid. Rysslands hänsynslösa krig i Ukraina har stöpt om det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde, samtidigt som Putins energikrig prövar både ekonomin och sammanhållningen i Europas länder. I Sverige pressas hushåll och företag både av hög inflation och ökande räntor. Reallönerna urholkas och den ekonomiska verkligheten tränger sig in i människors vardag. Därtill står Sverige inför en lågkonjunktur med ökande arbetslöshet. Det svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle, där välfärden levererar i hela Sverige och där vi möter tuffa tider tillsammans. Dessvärre möter inte regeringens budgetproposition för år 2023 den situation Sverige står inför. Budgetpropositionens förslag visar tydligt att Sverigedemokraterna och regeringspartierna saknar verklighetsförankrade lösningar på samhällsproblemen. Nu krävs en ansvarsfull politik som sätter välfärden och kampen mot samhällsproblemen främst, och som rustar Sverige och svenska folket för att möta tuffare ekonomiska tider. Vi måste stoppa våldet och bryta nyrekryteringen till den grova organiserade brottsligheten. Vi behöver ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden och säkra välfärdens finansiering så att det inte är barnen i skolan, patienterna i vården och de äldre i äldreomsorgen som får betala priset för lågkonjunkturen. Vi behöver öka takten i klimatomställningen och bygga ett hållbart samhälle, samtidigt som vi skapar gröna jobb i hela Sverige. Socialdemokraterna har lagt fram en budgetmotion som det går att lita på – med rejäla investeringar för att skydda välfärden, hushållens ekonomi och för att öka tryggheten i hela Sverige.

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska besluta att de samlade utgifterna för utgiftsområde 12 inte får överstiga 105 159 584 000 kronor 2023 (bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 12.

Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2074. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av våra reservationer om dels riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, dels rambeslutet.

Socialdemokraternas förslag till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2022/23:2055. Vi föreslår att barnbidraget förstärks genom en tillfällig höjning med 200 kronor per månad under

perioden januari–mars 2023. Barn ska aldrig behöva betala priset vid en ekonomisk kris och det finns därför anledning att stötta särskilt ekonomiskt utsatta barnfamiljer. Dessutom anvisas 4,86 miljarder kronor till ett nytt anslag 99:1 Kompensation för höga drivmedelskostnader.

Sammantaget anvisar vi 6 312 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 12 för 2023.

2. Statens budget inom utgiftsområde 12 (V)

Tony Haddou (V) anför:

Sverigedemokraternas och regeringens budgetproposition präglas av en passivitet inför såväl stora strukturella samhällsproblem som effekterna av den pågående kostnadskrisen. Vänsterpartiet presenterar i sin budgetmotion en helt annan inriktning. Den ekonomiska politiken ska inriktas mot full sysselsättning och ekonomisk jämlikhet. Bördorna för de snabba prishöjningarna måste fördelas rättvist, med särskild hänsyn till de hushåll som har små marginaler. Samtidigt måste klimatomställningsarbetet accelereras betydligt för att vi ska nå våra klimatmål. Valfärdssektorn har under lång tid varit underfinansierad. Samhället behöver förnya sitt åtagande att säkerställa en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor för de som söker sig till förskolan, sjukvården, skolan och äldreomsorgen och för de som redan arbetar där. För Vänsterpartiet är det vidare en självklarhet att resurserna som är avsatta för att finansiera den gemensamma välfärden ska gå till utbildning, vård och omsorg och inte till kommersiella bolag som har etablerat sig i sektorn. I vårt samlade budgetförslag prioriterar vi att anvisa betydande resurser till välfärdssatsningar via generella statsbidrag. Tillsammans med våra satsningar på klimatområdet påverkar detta i praktiken direkt eller indirekt alla utgiftsområden.

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska besluta att de samlade utgifterna för utgiftsområde 12 inte får överstiga 105 159 584 000 kronor 2023 (bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom utgiftsområde 12.

Vänsterpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:1299. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av våra reservationer om dels riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, dels rambeslutet.

Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 12 läggs fram i partimotion 2022/23:1236. Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär att ett tillfälligt ensamstående tillägg införs i barnbidraget under 2023. Tillägget, som behövs med anledning av den höga inflationen och en pressad situation för många ensamhushåll, ska kunna lämnas med 500 kronor per månad och barn. Inom föräldraförsäringen höjs föräldra-

penningen på grundnivå till 299 kronor per dag. Nio av tio som får föräldrapenning på grundnivå är kvinnor, och en justerad nivå innebär en stor skillnad i vardagen. Höjningen av anslaget i övrigt är en konsekvens av Vänsterpartiets förslag om ändrad beräkning av pensionsavgift och pensionsrätt samt höjd inkomstpension. Utgifterna för bostadsbidraget minskar till följd av ett förslag om att stärka arbetslöshetsförsäkringen.

Sammantaget anvisar vi 4 325 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 12 för 2023.

3. Statens budget inom utgiftsområde 12 (C)

Martina Johansson (C) anför:

Sverige står inför svåra ekonomiska tider. Priser, räntor och arbetslösheten stiger. Allt fler har inte råd med att betala räkningar och tanka bilen. Samtidigt fortsätter världens utsläpp att öka. I detta allvarliga läge krävs att politiken fokuserar på det som är viktigt på riktigt – på att fler ska kunna få eller behålla ett jobb samt att klara klimatomställningen och ge människor i hela landet möjlighet att klara hushållsekonomin.

Centerpartiet kan konstatera att regeringen inte förmår att möta dessa utmaningar. Löften om att sänka priset på diesel vid pump med 5–10 kronor förbyttes i ett förslag om sänkta kostnader med drygt 40 öre. Det utlovade högkostnadsskyddet för höga elpriser lyser fortsatt med sin frånvaro. Över en natt avskaffades klimatbonusen för bilar, och klimatutsläppen förväntas stiga med den nya politiken. Trots löften om att regeringen avser att driva en liberal och borgerlig politik föreslås nu att skatterna på jobb och företag höjs för att finansiera höjda ersättningar i arbetslöshetsförsäkringen.

I vår budgetmotion presenterar vi ett grönt och liberalt alternativ. Det är ett alternativ för fler jobb, minskade utsläpp och förstärkta möjligheter att bo och arbeta i hela Sverige. I budgetmotionen presenteras förslag för ökat jobbskapande genom sänkta kostnader för att anställa, minskat regelkrångel och värnandet av arbetslinjen. Klimatpolitiken förstärks med återinförd klimatbonus, ökade incitament för energieffektivisering och bättre villkor för produktion av klimatsmart el. I motionen beskrivs även konkreta lösningar på landsbygdens problem, där kostnaden för drivmedel sänks med 3 kronor per liter för boende på landsbygden, reseavdraget görs landsbygdsfokuserat och svensk livsmedelsförsörjning tryggas.

Eftersom finansutskottet i betänkande 2022/23:FiU1 har föreslagit att riksdagen ska ge budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 12. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2180. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av våra reservationer om dels riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, dels rambeslutet.

Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2022/23:2209. Centerpartiets budgetalternativ innebär att underhållsstödet höjs med 100 kronor. Reformen är en träffsäker åtgärd för att stötta hushåll som generellt sett har små ekonomiska marginaler. Utgifterna för barnbidrag minskar som en konsekvens av att flerbarnstillägget för det andra barnet avskaffas. Förslaget motiveras bl.a. av att flerbarnstillägget för det andra barnet har minskat barnbidragets omfördelande profil. Även utgifterna för föräldraförsäkringen minskar till följd av att de s.k. lägstanivådagarna avskaffas. En stor majoritet av lägstanivådagarna kan delvis liknas vid ett vårdnadsbidrag och innebär inläsningseffekter för de som inte har etablerat sig på arbetsmarknaden. Lägstanivådagarna bör därför gradvis fasas ut.

Sammantaget anvisar vi 1 034 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 12 för 2023.

4. Statens budget inom utgiftsområde 12 (MP)

Annika Hirvonen (MP) anför:

Sverige präglas av höga energipriser, inflation, klimatkris och en kraftig förlust av biologisk mångfald, vilket skapar stora parallella utmaningar. Samtidigt pågår ett krig i Europa, svältkatastrofer och extrem fattigdom runt om i världen. Miljöpartiets budget för 2023 visar att det går att tänka nytt. Vi kan nå våra klimatmål trots tuffa ekonomiska tider och en osäker omvärld, samtidigt som vi ökar jämlikheten, stärker jämställdheten och tar tag i våra stora välfärdsutmaningar. Vi vill bygga ett nytt grönt folkhem. Regeringens politik och budgetproposition går tyvärr i helt motsatt riktning. Över en tredjedel av reformutrymmet läggs på ökade fossila subventioner, med ökade utsläpp som följd. De stärker inte välfärden utan utarmar centrala verksamheter för utbildning och vård.

Miljöpartiets budgetmotion innehåller en historiskt stor klimatsatsning på 100 miljarder kronor per år i tio år. Paketet innehåller pengar till industrins och hela samhällets omställning, en utbyggnad av den förnybara energin och kraftiga satsningar på energieffektivisering och klimatanpassning. För att alla ska kunna vara med i omställningen till en fossilfri fordonsflotta föreslår vi ett träffsäkert reseavdrag, en leasingcheck, bibehållen klimatbonus för elbilar och höjd skatt på bensin- och dieselbilar. Vi lägger fram en kraftig förstärkning av miljöarbetet för att stoppa överfisket, bevara levande sjöar och hav, återvätta fler våtmarker och skapa bättre system för att bevara värdefull natur.

Vår budget tar fasta på att samarbete bygger styrka. Gemensamma globala utmaningar löser vi tillsammans. Därför föreslår vi en biståndsbudget där målet är 1,25 procent av BNI och 200 miljoner kronor till Loss and damage-fonden inom COP27.

Människor måste också ha ekonomiskt stöd i krisen. Därför föreslår vi en skattereduktion för människor som bor i glesbygd och höjt barnbidrag, studie-stöd, höjd allmän pension och inför ett högkostnadsskydd på tandvård.

Att välfärden fungerar är avgörande för människors vardag och trygghet. Utbildning och vård ska hålla hög kvalitet för alla. Högre generella statsbidrag till landets kommuner och regioner är då avgörande. Våldet måste minska, såväl på gatorna som i hemmet. Ökat stöd till kvinnojourerna måste till.

Finansutskottet har föreslagit att riksdagen ska besluta att de samlade utgifterna för utgiftsområde 12 inte får överstiga 105 159 584 000 kronor 2023 (bet. 2022/23:FiU1). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 12.

Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2275. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av våra reservationer om dels riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, dels rambeslutet.

Förslaget till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2022/23:2102. Miljöpartiets budgetalternativ innebär att barnbidraget och underhållsstödet förstärks genom att förmånerna indexeras på ett sådant sätt att de inflationssäkras. Även föräldraförsäkringen förstärks till följd av förslag som rör den allmänna pensionen. Socialförsäkringen är vårt gemensamma skyddsnät och förebygger problem såväl för enskilda som för samhället.

Sammantaget anvisar vi 7 090 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 12 för 2023.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:1 Budgetpropositionen för 2023 utgiftsområde 12:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2022:1042) om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1 och avsnitt 3.9).
2. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2023 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:857 av Martina Johansson m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa lägstani vådagarna i föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att avskaffa flerbarnstillägget för barn nummer två och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1227 av Isabell Mixter m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att införa ett ensamstående tillägg om 500 kronor per månad och barn och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör höja grundnivån i föräldraförsäkringen till 299 kronor per dag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1236 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabellen i motionen.

2022/23:2055 av Anders Ygeman m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabellen i motionen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tillfällig höjning av barnbidraget med 200 kr per månad under januari till mars 2023 och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anslå 4,86 miljarder kronor för en kompensation i form av en tankrabatt och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2102 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell A i motionen.

2022/23:2209 av Martina Johansson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2023 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet
för familjer och barn

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen			
		S	V	C	MP
1:1 Barnbidrag	33 389 255	1 452 000	2 100 000	-1 300 000	2 337 000
1:2 Föräldraförsäkring	49 662 693	±0	2 325 000	-200 000	4 550 000
1:3 Underhållsstöd	2 897 838	±0	±0	466 000	203 000
1:4 Adoptionsbidrag	14 784	±0	±0	±0	±0
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	1 081 900	±0	±0	±0	±0
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag	4 485 381	±0	±0	±0	±0
1:7 Pensionsrätt för barnår	9 063 100	±0	±0	±0	±0
1:8 Bostadsbidrag	4 564 633	±0	-100 000	±0	±0
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>					
99:1 Kompensation för höga drivmedelskostnader	±0	4 860 000	±0	±0	±0
Summa för utgiftsområdet	105 159 584	6 312 000	4 325 000	-1 034 000	7 090 000

BILAGA 3

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2022:1042) om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2022:1042) om ändring i socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1. Denna lag träder i kraft den *1 januari* 2023.

Föreslagen lydelse

1. Denna lag träder i kraft den *1 juli* 2023.